

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egyet” hivatalos közlönye.

Előfizetési árak:

egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.

Egy szám ára 16 fill. — Tanítóknak egész évre 6 korona.

Felolvas szerkesztő: **Beceak Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora 50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap.

A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Beceak D. Fia könyvnyomda

Kossuth-szobor Székelyudvarhelyt.

Budapest, jul. 15.

Az újabb idő kulturájában nagy szerepet játszik a művészet. Mindenki lázas sietséggel keresi a szépet, hol önmagáért, hol vigasztalásért. Már a tömeg is kezdi érezni, hogy a szép eszméjére lelkének ép oly szüksége van, mint testének a mindennapi kenyérre, sőt azt is sejti, hogy a jövő idők emberei az ő jegyében fognak születni, de még nincs tisztában azzal, milyen vezetőkre hallgasson, azokra-e, kik továbbra is a „jó” eszméjére, Istenre mutatnak, mint az örökszép forrására, vagy azokra, kik úgy állítják oda a szép eszméjét, mint amely magában foglalja az Istent, mert hiszen, a közmondás szerint: aki a virágot szereti, rossz ember nem lehet.

Pedig fölösleges a népeket e lelki dilemmába üzni; az ósidók lejártak, az ember az idők folyamán három érték-eszmét fogadott el eszményül: a jó, a szép és az igaz eszméjét s mindeniknek meglesz a maga papja, s hogy kire hallgasson valaki, az az egyéni lélek hajlandóságától függ, s nem az idők változó jelszavától. A modern idők jelszava a szép, a művészet. A fáradt lelket felújítja a művészet. Megszabadítja az embert az élet esetlegességeitől s ebben van igazi jelentősége is. Mindenesetre helyes, hogyha a művészet hatására a lélekre ezer és ezer könyvben fejtegetik, ám több csodát művel a valóság, mindenek előtt maga a természet, aztán a finom ízléssel berendezett muzeumok s azok a nyilvános terekre tett műemlékek, képek, szobrok vagy épületek, melyek úgy eszmei, mint formai nagyszerűségükkel a szemlélő lelkét magukhoz emelik. Ám mindez a nagy városok kiváltsága, s ha vidékre kerül is egy-egy emlékmű, legtöbbször agyonprotezsált művész művésztelen munkája az is, amiből vajmi kevés vigaszt merithetnek az emberek.

Mert t. i. a szoborbizottságok tagjai is emberek s a megállapodásnál a sok érdek megöli a művészi érdektelenséget, vagyis azt a nagy aranyzabadságot, ami nélkül soha igazi művészi termék se a fővárosokba, se a vidékre nem kerül.

Hogyan jut mindez eszembe?

A napokban Strobl tanár szobrászati mesteriskolájában volt dolgom. Beszoltam egyuttal Rápolyi Lajoshoz, a mesteriskola egyik legtehetségesebb növendékéhez is. Megtekintve sok érdekes szobor-tanulmányát, többek között egy Kossuth-szobor terv vouta magára figyelmemet.

— Hát ugyan mit akar azzal, — kérdeztem, — talán a Kossuth-szoborpályázat elkésett terméke?

Rápolyi aztán elbeszélte, hogy az egészet csak magának csinálta tanulmányból, bár egy kicsit Udvarhelyre is gondolt. Természetesen annál nagyobb érdeklődéssel néztem meg a már kicsiben megmintázott tervet s nyugodtan mondhatom, hogy közelebb hozott Rápolyi műve Kossuthhoz, mint a lejárt nagy Kossuth-pályázat legtöbb műve, s mi legfőbb, miut a pályázat nyertes műve.

Mert merészen belcmarkolt ez a fiatal ember a Kossuth lelkébe. Az igazi Kossuthot mutatja be, azt, aki gyújtó szavával talpra állította Magyarországot, ki lánglelkét örökre belopta a szabadságért rajongó ifjúság hálájába s képzelte. Ez a mi Kossuthunk, itt van az ő jelentősége s nem az ő s hazánk tragikumában. Igaz, hogy a Rápolyi felfogása az illetett szónok s egyben az apostol ábrázolása érinti a póz határát, de csak érinti s még nem az. Csak annyira érinti, amennyire maga Kossuth legnagyobb lelkesedésben s vatteszereű látása pillanataiban érinthette. Mert csakugyan lehetséges, hogy Kossuth rajongó lelkesedése hevében egy eszme magyarázására jobbát fölemelje s kardját — egy régi magyar kardot, melynek markolatszerkezete egy kereszt-hoz hasonlít — göröcsösen szívéhez szorítsa, mintegy öntudatlanul esküve a kardra, mint keresztre. Rápolyi felfogása lélektanilag is igaz s nemcsak a kivitel monumentális egyszerűségében és lendületességében, amit már az agyagban is játszi könnyedséggel éreztet.

Félve félek, hogyha csakugyan komolyan foglalkoznak Udvarhelyt egy Kossuth-szobor felállításával, idegenbe mennek művészt, vagy kisszerű szobor fogja Udvarhelyt jelezni, hogy ott is akartak egy olyan műremeket felállítani, mely elvezesse a nézót arra a magaslatra, ahol a szép a vallás eszméjével érintkezik.

E sorokkal az illetékes körök figyelmét akarom csupán föl hívni egy fiatal, udvarhelyi születésű művészre, ki, miut hallom, megbízatása esetén még csak honoráriumra is alig számíthatna s egész lélekkel arra törekedne, hogy szülővárosa kevés áldozattal szép monumentális szoborhoz jusson.

Dr. Glatz Károly.

Vármegyénk gazdasági jövője.

Írta: **Ugron Zoltán.**

Mult közleményemet annak fejtegetésével végeztem, hogy nagy hátránnyal bír, hogy nincsen minden faluban egy-két olyan kisbirtokos — avagy nálunk már középszámba menő, — ki a gyakorlati mezőgazdasággal a jelenlegi színvonalon áll, ugyan ott reá kellett mutatnom, hogy valamiképpen ez, ugy az is a gazdasági oktatás intézői rovására irandó, hogy a megyék termeit és a miniszteriumokat nem népesítik be teljes agrárképzettséggel világlátott, táglátókörű egyének.

Ez a székely magas legelők és erdők rendezésénél bosszulta meg leginkább magát, melyeknek tulajdonjoga ép oly rendezetlen volt mint használatáé ezeltől 25 évvel s ezek rendezésénél igen nagy látítódók állottak rendelkezésére a törvényesség határán belül, hogy az ugy történnék, hogy abból mérhetlen haszon származzék a közre.

Igazságügyi kormányzatunk teljes tehetetlenül állott ezen bonyolult kérdések rendezésénél s így leginkább egy olyan törvényt hoztak, mely bonyolultságánál és bizonytalanságánál fogva legalkalmasabb volt a státusquó fentartására, mint a kérdések megoldására.

Különösen baj volt, hogy míg a birtok rendezés a bíróság kezébe tétetett le, addig a limitáció a közösségekben közigazgatási uton történt.

Ezen szövevényben mindenki saját szempontját vitte be és éppen élvezett hatalmát használta ki.

E dolgok rendezetlensége közepette álltódott fel az erdészet s reá tette minden tulajdonjogilag vitás erdőre és legelőre kezét, mi nem lett volna baj, ha ép össze nem esett volna a legnagyobb gazdasági válság éveivel, mikor abból kellett pénzt csinálni, a miből leghamarább lehetett, mert a mezőgazdaság defícitlittel járt még annak is, ki saját kezével munkálta meg földjét.

A használati uzusokat egy napról másnapra megszüntette, azaz megtiltotta, tehát büntetendő cselekvénynek sorozta. Igazán bajos volt egy évszázados szokással ily nehéz időkben szakítani s ha intézkedéseik nem feleltek meg, a nép oly ügyességgel kerülte meg a rendszabályaikat, mint a mily tehetetlenek voltak azok ellenőrzésében.

Legnagyobb baj volt a legelőkkel, mert ezeket az adózás szempontjából készült kataszter alapján különítették el az erdőtől.

Ez szarvas liiba volt, mert míg a legelőnek adója volt, addig a távol eső erdőnek nem lévén kimutatható haszna, arra adót is alig vetettek. Így került sok legelő erdőszámba. 1000 és 1000 hold legelő lett így tilalmassá, de egyuttal az erdészeti költségek viselőjévé s mivel jövedelem nem volt, a gazdájoknak terhessé.

Ez volt az az időszak, mikor a közösen lévő csak annak jövedelmezett, ki prévalikált s mert az erre reátaltság uyilvánuló volt, minden erdőszüntetés elvesztette erkölcsi hatását.

A fa értéke az általános konjunktura alapján felment, de czzel sem lehet az akkori hibáit az erdészetnek még ma igazolni, a hol nem fenő területről van szó.

Napnál bizonyosabban igazolódott dulások azonban az által, hogy oly területek lepődtek el fával az által, hogy a legeltetést tilalmazták, melyeket azóta a földmivelési miniszter szabaddá tett, de hiába, mert ott a fának ma sincs értéke s így az irtást nem lehet keresztül vinni költségességénél fogva.

Ez nem azt teszi, mintha én nem látóim az erdészek hasznát ugy az alerdőben, valamint a fenyvesek kihasználása körül, de kérdés, hogy fölér-e avval, hogy egyidőre oly birtokváltozások jöttek az ok működésök folytán létre, melyek a falusi szocziális életet feldúlták és ezreket földönfutókká tettek.

Ujabbán különösen tapasztaljuk, hogy nem az értékek sokaságától függ a jólét és az elégedettség érzése a népben, hanem az értékek megosztásától. Itt is kevesebb szerepe van annak, ha valakinek nincs, mint, ha okolhat valakit magán kívül is, hogy a mi volt, elveszett. Nem czélem hosszán időzőm a rekriminiációknál, de addig el kell mennem, meddig a jövő megalapozása céljából a hisztorikumra szükség van.

Politikai jegyzetek.

Székelyudvarhely, július 17.

Hiába minden egykezet, a parlament nyári munkásságával le kell számolni. Kezddőjk hát a vakáció. A megérdemelt vakáció, mert ez a törvényhozási korszak nagy időkre emlékeztet maradt. A nagyobb stílus reformok azonban az őszre maradtak, illetve a költségvetés utáni jövő időre, nem lévén valószínű, hogy a nyári melegben is folytatott akadékoskodási vagy inkább nyilvános szereplési tehetetlenség az őszre jutott dühöl fog megindulni azon néhány ur részéről, akik, úgy látszik, azt hiszik, hogy egyenesen nekik építették az országházat és üres maradna a történelem, ha minden ülésen ugyanazon uraknak husz harmincz felszólalását nem irhatja fel tábláira. Ertenek ezek a nevezetes honatyák mindenhez. Kisujjukban vannak a pénzügyi, szívükben az emberszeretet oceánja háborog, elajándékoznák a Dárius kincsét is az állampénztárból, de mikor a kiutalt milliók beszerzéséről van szó, azonnal a szegény adózók nevében hullatják műkönyveiket. Pedig a legelső matematikai regula, hogy kiadni csak megelévő összegekből lehet s az állam nem nyomtathat ma már bankot, amennyit akar és így csak abból adhat, amit és amennyit az adózóktól az állampénztár megtöltésére be tud hajtani.

A parlamenti munkásság tárgyilagossá mérlegelői előtt világosan áll, hogy az utolsó hónapok alatt vállalt állami terhek fedezésére a pénzügyminiszternek új forrásokat kell nyitnia. S mert az egyenes adók emelése igazságtalan volna és csupán a hiányos adózás egyensúlya állítható helyre a jövedelmi adókulcsnál, maradnak a közvetett adók, melyeknél a fogyasztás mértékében épen úgy részesedik mindenki, akárcsak az egyenes adóknál. Igaz, hogy az általános drágulás közepette néhány százalék emelkedés visszatérül és épen a szociális intézkedések folytán az alsóbb néprétegek többet nyernek, mint a menynyit közvetve ők fizetnek. Különben a munkások egyáltalán nem fizetnek adót, noha száz és száz millió jövedelmeket élveznek. Az általános adóreform az őszre, inkább a télre marad és akkor kell pénzügyileg megalapozni az ugynevezett szociális törvényeket.

A parlament fíradatai közül csak annyit oldhat meg, amennyire nekik időt engednek az

ellenzékik. És ugyancsak furcsa, hogy amikor Tisza Kálmánnak hét szónyi többsége volt, az óriási ellenzék, melyben a legjelesebb férfiak küzdöttek, tízedrésnyi annyi kritikát sem gyakorolt, mint a mostani mindenképeu törpe minoritás, a maga alacsony (nem kell a szót épen székeley értelemben venni) taktikájával. Van ugyanis különbség a komoly ellenzék és az akadékoskodás között. Mindeu javaslatot, minden cselekedetet lehet is, kell is objektive bírálai. Ámde az ellenzékiségnek is kell lennie kormányzati programjának, hiszen a komoly ellenzék elvek alapján küzd, melyeket többségre akar vinni, hogy azok alapján maga kormányozza az országot. A mostani ellenzéknek azonban ilyen elvei nincsenek. Két éve mult, hogy a budapest-ereszbetvárosi választás utáni Barabás Béla bukása és Főtűs győzelme idején megbízták Főtűs Károlyt a balpárti program elkészítésével. Ma is készül vele. Sőt időközben Főtűs a balpárttól újra visszafordult Báufflyhoz. A mai ellenzék tehát egy nem létező program alapján küzd... vagyis küzd minden ellen, amit a kormány jónak talál és a törvényhozás elé ad.

A parlamenti szünet alatt jó lesz erről gondolkozni. Vagy tessék az ugymondott ellenzéknek komoly programmal állani a ház elé, ha úgy tetszik, állapítsak meg a programot közösen a nemzetiségekkel és a horvátokkal, kik oly kedves fegyvertársai a taktikai küzdelemben, vagy ha nem tudnak elveket állítani az elvek édenébe, zárják le a ketyogó malom zsilipjeit és csak akkor öröljenek, ha van örölni valójuk, mert csak a bolond malom jár üresen. És a fakciózus elvek nélkül szűkölködő ellenzék.

Valahol a földön volt egy rüghöz kötött szegény ember, kit elhívtak India szépséges tájaira. Palotát ígértek a kunyhó helyett, boldogságot adtak volna annak, ki testvérül fogadta a nyomorúságot. De nem ment el az a magamfajta szegény ember. Nem tudta elhagyni azt a talpalattnyi földet, amelyen sovány kenyeret termelt. Ugy megfogta szívét a verejtékével öntözött rög, hogy India gazdagsága sem tudta elszakítani tőle. Inkább választotta a nyomorúságot itthon, mint a boldogságot az idegenben.

Annak a szegény embernek lelke lakik bennem. Ugy megfogta szívemet a magyar föld,

a magyar ugar, hogy gondolatom nem megy az — idegenbe. Amit érzek, gondolok, ott született a magyar rónán, vagy itt a Hargita alatt. Lángoló szerelmem himnusz szövege róla, míg a tékozló fiuk az idegenben járnak.

Magasztos gondolataim támadnak most is, mikor az aratók dalát hallgatom. Mert gabonatermő mezőin megérték a vetések és elvetett magot százszorosra visszaadta a határ. A föld népe learatja verejték munkájának gyümölcsét, amelyért lemondott — Indiáról.

A magyar föld geográfiai fekvése, alakja képessé teszi az államalkotó magyar nemzetet, hogy vezető hatalom legyen újra Európa délkeleti részén.

Az a vérrel öntözött drága föld, amely a természeti kincseknek dús gazdag bányája, mennyi kincse van, amit elpazarolnak. Rónán a legjobb buza, erdőben a legjobb fa, hegyekben a nemes érczek sokasága terem — másnak. Az egyszeri mohamedán sorsában élünk. Paradicsom szépségű tájon élt egy mohamedán, ki rozoga kunyhót épített magának. Kunyhót épített, pedig palotát építhetett volna. Annyi kincs hevert körülötte, de nem élhetett velük. Azt akarta valaki Konstantinápolyban, hogy elpusztuljon a kincsek között.

Mi is kunyhót építettünk ezen a földön. Valaki nem engedte évszázadok óta a palotát felépíteni. Az újkorszak, az új rendszer ismét hozzáfogott azoknak szent ügyét szolgálai, kik lemondanak Indiáról. A magyar földet vigyük bele a nemzeti politikába, hogy az valódi nemzeti politika legyen. Azt kövessük életharcunkban, amit a magyar föld mutat.

Ó legyen a gravitáció, amely szerint elhelyezkedik gazdasági életünk is. Mert a népek sorsát intéző Gondviselés mikor elhatározta, hogy létrehozza a világtörténelmi hivatással bíró magyar államot — ezt a földet átadta nekünk. Mikor életünknek történelmünknek útját, irányát kimérte — erre a földre hozott.

Azért vágyainknak, törekvéseinknek ő legyen az alapja, hogy a miénk maradjon.

Mert a magyar föld sorsa — a nemzet sorsa...

Valami az emberről.

Egészen biztos dolog, hogy a gyermekek sok esetben öröklők testi tulajdonságait. Legközelebb eső példa a Habsburgok vastag, lelőgő alsó ajka. Hogy szellemi tulajdonságok átöröklődnek-e, az már vita tárgya. Nagy szellemek, költők, művészek, zenészek, festők, szobrászok gyermekei ritkán öröklők a képességeket. Talán Dumas és fia egyetlen példa az ellenkezőre, Mindazáltal van egy iskola, mely erősen tanítja, hogy a szellemi tulajdonságok is, főleg a jellembeli rossz vonások szintén átszállnak fiúról-fiúra; s ez az iskola még azt is vallja, hogy bizonyos testi vonások föltárják az egyének jó vagy rossz jellemi tulajdonságait. Bizonyos népies kifejezések: „huncut pófája van,” vagy: „vörös kutya, vörös ló, vörös ember egy se jó”, a kozhibelemnek ilyenét megnyilatkozásai. Már Arisztotelész is az arab Avicenne állítja, hogy a bőrszín és az arc milyensége szolgáltatják a gonosz embernek bizonyos ismertető jeleit. Gall szerint a szellemi tulajdonságok az agyvelő, illetőleg a koponya felületén ismerhetők föl. Ismeretes, hogy Lavater az egyének jellemét az arcvonásokból olvasta ki. Ennek az iskolának legkiválóbb képviselője korunkban az olasz Lombroso, ki a testi vonásokból a gonosztevő típusát állapította meg. Szerinte vannak született gonosztevők, kik ezt az erkölcsi és jellembeli fogyatkozást szülőiktől öröklők. Külöb ismertető jeleik a következők: a koponya aránytalansága, hátradülő homlok, előre álló álkapocok, erősen dudorodó szemöldökök, nagy s elálló fülek, kancsal s alattomos tekintet.

Annyi kétségtelen, hogy a foglalkozás, a lelki élet bizonyos irányba állandó nyomokat hagy az arcon, sőt az egész testi külsőre. A papot, tanárt, tudóst, katonát külsején fel lehet ismerni. Mindezáltal Lombrosznak gonosztevő típusát egyaránt kétféleképpen vonják az orvosok s a jogászok s pedig a statisztika alapjául. Lombrosznak ismertető jelei ugyanis igen sokszor szellemileg s erkölcsileg igen nagy fokon álló egyéne-

ken is láthatók. Hogy kitűnjék a gonosztevők s a normális emberek koponyája között a különbség, Pitard francia orvos Neukaledoniában elhalt ötvenegy gonosztevőnek koponyáját hasonlította össze átlagos párisiakéval. De semminemű megkülönböztető jelleg sem volt megállapítható; csupán csak a gonosztevők koponyájának függőleges indexe volt némileg magasabb. Más szóval: a gonosztevőknek nagyobb volt az agyvelőjük a normális embereknél. Aztán a gonosztevők koponyái sem voltak egyformák; egyik hosszú, a másik kisebb. Szóval ezek a különbözőségek is teljesen megfelelnek a normális egyének koponyájának.

Egyáltalán a koponya s az agyvelő nagysága és alakja soha sem lehet mértéke a szellemi képességeknak. Mert ha ez a főtéves való volna, akkor az következne, hogy az ősi, megkövült embereknél több szellemi képességük volt a későbbieknél s a most élőknel. A Szoluter barlangi ember koponyája ugyanis 1615 csm.³, a de l'homme most barlangbeli 1606 csm.³, a Cro Magnon-i öregé 1590 csm.³, a mostani párisi 1558 csm.³ (köbczentiméter). Más részről talólkának, szellemileg-tesitileg betegeknek néha óriás fejük s agyvelőjük van. A normális ember agyvelőjének középsúlya 1400 gram. Ezzel szemben Virchow 1911 gram agyvelőt talált egy hároméves tuberkulotikus gyermeknél; Obersteiner 2428 gramot egy erkölcsileg züllött zsidónál; Sims 2000 gramot egy londoni idiótánál.

Ahhoz nem fér kétség, hogy bizonyos társadalmi szokások annyira öröklődnek, hogy századokon, de sőt évezredekken át szinte törvényerővel nehezödenek az illető népekre. Erre nézve két igen érdekes példát említek föl. Ilyen tehát a vérboszu mely a délszlávoknál, az albánoknál, a korzikiaknál, de másutt is szokásról nemzedékre száll s a délszlávoknál oly szokással van összekötve, melynek igen gazdag nyomaira főleg az ősemberről találunk. Ez a tropanáció vagyis koponyalékelés. Trojánovics tanár szerint ez az eljárás a még mindig divatozó vérboszúból eredő súlyos testi

sértések gyógyítására szolgál; sokszor azonban az öröklött szokás-jog s a babona szolgáltatja okot. Azt hiszik ugyanis, hogy bizonyos betegségek, idegesség, őrgöngés, súlyos főfájás csak ilyen módon gyógyítható meg. Ha valakinek súlyos sértés esik a fején, mely koponyalékelést von maga után, akkor joga van a tettestől vagy fájdalomdíjat kérni, vagy azt követelheti, hogy szintén lékelésnek veesse magát alá. A fájdalomdíj 168 tallér; éppen azért a gyakorlatban tettes meglekelteti koponyáját.

A lékelést közönséges emberek végzik, kiknek medig vagy doktor a vevők. Montenegróban ez a tudomány bizonyos családokban öröklődött; ujabban azonban a kormány a koponyalékelést megtiltotta. A miért is a medig-ek (Szerbiában vagy Albániában végzik a műtetet); ott ugyanis a török kormány semmi ügyet sem vet rá. A műtészerszámunk sara vagy trepanj a nové. Ez 12—25 csm. hosszú és 2 csm. átmérőjű aczélcső, mely éles fogakba végződik. A műtet előtt a medig kijelenti, hogy esetleges halálos esetért nem felelős; aztán vagy egy liter pálinkát megítat a beteggel, hogy elkábuljon; fülét botómi vattával, hogy a csont reszelését ne hallja; aztán a leborotvált fejéért fölvész, a koponyacsontot visszahajtja s a meztelen csonton a sara-val körmozgásokat végez. Ha a csontot eléggé megfurta, három fuom kampót töl a félig körülírt csontlemezke alá, s kicsomli a korongalakú csontocskát. Az agyvelő levő vért ezüstkanállal leszedi, a bőrt a vágott lyukra ráhajtja és összevarja. A bőr ronszszert két hét alatt begyógyul; a teljes gyógyulás erős fiatalembereknél hat hét alatt, öregeknél két hónap múlva történik meg. A lékelésbe igen kevesen halnak bele; olyan is van, ki ezt a műtetet háromszor is kiállja.

A nomzodókról nomzedékre átöröklődő és szintén kényszerítő erőjű szokás jellegével bír a vallásos öngyilkosság Kelet-Indiában. Ha Lombroso tanítására igaz volna, akkor ennél a bűnténynél is bizonyos átszármazó terheltéget kellene föltennünk. A jánu-

Tanítót a parlamentbe!

Fiatfalva, július 16.

E cím alatt a tanügyi lapok mostanában gyakran hoznak értékelést, javaslatot indítványt. Határozottan sürögnek az eszme megvalósítását, hogy a tanítók is legyen képviselve saját képükkel a képviselők közt.

Hiszen igaz is, hogy a társadalom majd nem minden rétege képviselve van, csak a tanítók nincsenek kellő mértékben sem a számuk arányához, sem pedig magasabb hivatásukhoz mérten.

Eljöttnek gondolom az időt, hogy a tanítóknak a társadalomban érvényesülni kell. A társadalmi érvényesülés megadja a tekintélyt; a tekintély pedig legalább is fél eredmény a munka mezejében.

Egyetlen társadalmi osztály nincs annyira mellette, mint azok, kik a hazának, társadalomnak, egyháznak legközelebb állnak; kik a jól felfogott hivatás érzetében a társadalomnak képeznek.

Olyan forma viszony áll fenn a tanítók és társadalom között, mint egyes szegény szülők és végzett gyermekeikéül van... szegényül az urrá lett fiu maga mellett látni az anyját, ki szülte, nevelte, ápolta, gondozta a szivnek legszentebb érzelmével. Hűnös és elítélendő az ilyen ur! De nincs erkölcsi alapja a nyegleségben szenvedő társadalomnak sem. Belső a társadalom, mely a szerény, becsületos munkást nem méltányolja kellő kép.

Kutatom, mi okozza a becsületos munkás mellőzését?... Az, hogy a nép vak, a társadalom majom!...

A társadalom mozgató elomei közt elfeledett hiénák tűnnek fel és vakon rohanunk utánok. A nemes arányok, gondos árnyéklatok tűnedezőben vannak, s természetellenes, idomtalan és szögletes elemek lépnek előtérbe. Ez alakok körvonalai lehet, hogy illettek századukhoz, amikor minden sötét volt... az utca, melytől el volt zárva a napsugár; az épület, melynek ablakait rácsokkal fedte; az eszme, mely az óvilág klasszikus koponyáival együtt mély sirba volt temetve, s az emberiség utja, mely ismeretlen tájakra vezetett. A sötétség szüli az emberiség szörnyeit. Nem csoda tehát, ha ezen általános sötétség megszülte a csimerek griffjeit és sárkányait s az osztálykülömbégeknek valamennyi szörnyeit.

De mit keresnek a torzalakok most — most amikor a nap besugárzik mindenüvé, midőn a sajtószabadsággal beteljesült a gondolatok megváltása, miként a demokráciával beteljesült az egyenlőség

bor hindu azt hiszi, hogy életét Istennek tetsző módon végzi, ha magát valamely mélységbe leveti. Mivel a tulajdonképpeni Hindosztánban s Bengáliában nincsen hegy, a jelöltek az öngyilkosságot végrehajtására Dekhán hegyei közé mennek. Berao és Gondvára legalsó kulturfokon álló lakosainak az a szokása, hogy öngyilkosságot fogadnak az istenekől vett jótéteményekért. Ha a kérés teljesül, az illetőt beváltja fogadalmát s a Káli-Bhairava nevű szikláról leveti magát. Főleg fiatal férfiak dobják ott el maguktól az életet, hogy anyáik fogadalmát beváltásák. Ha az első alkalommal nincs elég bátorságuk, másodszer is elzarándokolnak a sziklához, s aztán végrehajtják az öngyilkosságot. Az öngyilkosoknak legnagyobb része az öslakók, a bilek, dárok és csunárok soraiból kerül ki; cselekedetüknek főindító oka az a bidelem, hogy az öngyilkos a lélekvándorlás legközelebbi stádiumában rádzsaként születik újra.

A Siva-vallás ígéreteivel kecsegteti a jámborokat, hogy a szent szikláról leugorjanak. A ki gyávan veti magát le, pokolba kerül. A kit a mélység riaszt vissza, minden egyes lépéssel, melyet visszafelé tesz, oly bünt követ el, mintha egy bramint ölt volna meg. De a ki bátran rohan a mélységbe, mindon egy lépéssel oly érdemet szerez, mintha áldozatot mutatott volna be. Bramin azonban ne vesse magát le a szikláról. A ki valamely fogadalmát megszegte, az atyagyilkos, a parázna, büntelenné lesz az önkéntes öngyilkosság által.

Az öngyilkos legnagyobb része vallási örvényben szenved, kiket a majdan elkövetendő öngyilkosság gondolatában és szüntelen való szemléletében neveltek föl. Az ilyenek legtöbbször gyermektelen anyák fia. Az anyák tudniillik, hogy a rájuk neveződő gyermektelenség aulys átkától megszabaduljanak, gyermekük föláldozását fogadják meg. Nehogy az öngyilkos a szikláról való szörnyű ugrást túlélje, rendszerint mérget vernek utolsó ételbe s bátorságának élesítésére igátok szorokt adnak be neki.

s midő a testvériség diadalt ül a humanizmus felett. Hogyan tűrhető meg az, hogy századunk általános világozása mellett nem perzseljük ki e torzalakokat szemét? Hogyan lehet majmolni, követni az alakokat most, amikor a gőznök és villanyinak korának, az emberiség alkotó ereje a haladásnak egy műhelyét rendezett be, hol csak kizárólag munkás olomok létezhetnek.

Minő föltűnő diszharmónia az, ha a munkás zubbonyok közt lézongui látnunk monoklis, frakkba öltözött egyéneket cigizgatótársaival!

De nem beszéllek csak azokról a léhákról, kik kilicsről-kilicsre, előszobáról-előszobára járnak címet és rangot koldulni, de szölok ama nagy és általános vonásokról, mely napjainkban kirívó színben domborodnak ki közéletünk képéből. Ki ezt látja, érzi a hanyatlást. A pródikatumok azaporodnak, mint a gomba; az iparosaink a kasztszellel megőrzésére féltékenyebbek, mint műveik jó hírneve iránt; a honorációrok mindinkább tömörülnek egy oklevolos arisztokráciává — egy szóval mindenütt és mindenben láthatók azok a jelenségek, melyek az összszolodt társadalmat szétrombolással fenyegetik.

Föl kell ébresztenünk a társadalmat, hogy utálja meg a nyegleség mezt, imerje meg az emberiség haladásának nagy tanát; melynek alapja hogy minden tohetség érvényesülhessen a maga képessége szerint; s melynek végeredménye egységes nemzet, egységes társadalommal.

Nem születés, rang, helyzet és foglalkozás szerint kell osztályozni az embereket, mert akkor a társadalom a szeszélyes sors talajára épült. A képesség, a végzett munka, s az ezek alapján elért eredmény szabja meg kinek kinek állását, ezt kell mérlegelni s ekkor lesz a társadalomban egészséges állapot.

Tagadhatatlan tény, hogy a tanítóság munkát végez, olyan munkát, melynek eredménye, a társadalom fenállása.

Ez az osztály pedig képességét nem érvényesítheti, mert a társadalom rideg hozzá. Ébredjen fel a társadalom uemes önérzete, adjon helyet a bumá-nizmusnak; nyissa meg kapuit a tanítóság számára; hiszen ha valahol, úgy épen megyénkben elismerésre méltó munkát végez a tanítóság.

Engedjük érvényesülni a képességet, adjunk egy kerületet, hogy tanító mehesen be a parlamentbe, mert az szent igaz, hogy a nép érdekét senki jobban nem képviselheti, mint az, ki vele szenved, nélkülöz, küzd; ki a nép között élve is-

De ha netalán mégis visszarettenne szándéka végrehajtásától, fegyveres emberek kényszerítik az öngyilkosságot végrehajtására.

Az öngyilkosságnak ilyenét fölfogása, hogy az szent s az isteneknek tetsző cselekedet, még csak egyetlen egy népnél található föl nyugati Afrika partjain, az aranyparton lakó négekre. Egyébként pedig minden nép az öngyilkosságot mint hitvány cselekedetet helyteleníti. A Palan-szigetek lakói el se temetik az öngyilkost; a bornerói dajakok, Kanboda lakosai, félreeső helyen temetik őket el. Az alabamai indiánusok az öngyilkost gyávnának bélyegzik; a délszibíriai kurgizek az életnek kioltását nagy bűnnek tartják. Homerosz hősei is azért nem égették ol Ajax testét, mert öngyilkos módon mult ki. De sőt Indiának egyik legősibb törvényhozója is, Manu, megtiltja az öngyilkosokért bemutatandó haláláldozatot. A miért is a Kelet Indiában divatozó vallásos jellegű öngyilkosságot sokkal újabb eredetűeknek kell tartanunk.

Vannak továbbá olyan népies elképzelések, melyek nem átöröklésből, avagy vallásos motivumból származnak, hanem a zűkség s inség parancsolta kényszerűségből. Ilyen a orosz parasztek téli alvása. Volkov szerint oly vid koken, hol állandó az éhség s a kenyér fakéregből készül, az orosz parasztek téli álomba merülnek. Ha a családtagyja látja, hogy gabonakészlete az áttelelésre nem elegendő, akkor az étkezés mértékét az egész család leszállítja, mit aztán 4—5 havi alvás vált föl. Az egész idő alatt az emberek alig mozduznak helyükben; a banyakomonczó mellé feküdvén, a világot elöitják s az időt alvással töltik. E kényszerült alvás közben éppen csak a legsúlyosabb tennivaló végzik; a táplálkozás s emésztés pedig a legkisebb mértékre szorítkozik. És nem csupán egyes családok, hanem egész falvak, de sőt egész kerületek így töltik el a telet.

meri annak örömet, bánatát, lolkét, szivét, gondolkozását.

A tanítóság most jó oldro kezdje meg a munkát, szervezkedjék, korreosan jelöltek, s eszközölje ki a vezetőségénél annak pártfogoltságát.

Anyaqi áldozatot nem hozhat, do no is hozzon, mert vagy győz becsületos munkásságának elismorével, vagy elbukik dicsőségosen, do lólokvasárlásba no bocsátkozzék.

Varga Zsigmond,

HIREK.

Székelyudvarhely, július 19.

Egyről-másról.

Legjelentősebb mozzanat életünkben a születés, melyben a mélység és magasság esélyei kiizámíthatatlanok. Kegyetlen ironiája a sorsnak már az is, hogy az ember született. Hogy született, ez maga az ok és okozat. Indok és indokolás. Mert az élet a legnagyobb filozóf és — komédiás. És ezeu mindkét tulajdonságát respektálnunk kell. Azonban az életben a komikum ritkább jelenség, mint a filozófia, mert megczáfolni még senkinek sem sikerült. Ha a reho-rika minden ékeesszólásával rendelkező kelno vele tusára, vajjon lenne-e győzelme. Ki merné az életet, a nagy filozófot provokálni. De ki bírna vele párbajra menni. A vesztes kizárólag mindig csak maga a provokátor lehet. És ez nincs, de nem is lehet más-kép. Ez örök igazság. Az élet, a természet törvényei ellen nincs apellátum. Az élet mindig szép, kellemes, jó; megvetett, megutált, rossz. Ha valamely gyáva, éhietetlen, életunt eldobja magától meg nem érdemelt életét, a természet az elad. (a babona 's ai szerint) aki kikaczgja. Csunya idő lesz. S aztán persze, hogy azt mondják rá: „Mégolte valaki magát, az hozta ezt a rossz időt.”

Az élet lüktető, éltető erei a jelenségek, jele- netek. Néha jelentőségtelenséggükkel is jelentékenyek és viazont. A jelenségek, jele- netek önmaguktól jönnek, azokat nem lehet hajbászni. Vagy ha hajbászuk is őket, azok nem természetesen, nem eredetiek, nem érdekesek, hanem erőltetettek, unalmasak, semmit érők.

A földön ugyis csak két igazság van, mely születésben és halálban nyilvánul meg. Ennél több, nagyobb igazság ugy sincs. Ennél több, nagyobb igazságot ember nem ismerhet. A születés fájdalom és örömtől jelent; a halál pedig megnyugvás, gyógyítást, kiegyenlítődest a földi „igazság” ellenértékül.

Az életben, a természetben rejöl erő kifürkész- hetetlen, kiizámíthatatlan és érthetetlen. Gyarló emberi észsel fel nem foghatunk meg nagyon sok természeti jelenséget, a mit most egyszerűen miszticizmus jelzővel jelölünk.

Fut az idő, vágat az élet. Nyomában van a jökedy s árnyéka a szomorúság. És e két üldöző soha sem hagyja el. Mindkettőt a sora küldi. Mindkettőt üzi. hajtja. Nem enged pibenni, nyugodni perczó sem. Mert az élet siet, nagyon siet. A rövid életet gyorsan kell leélnünk, hogy a helyükbe lépőknek helyet csinálhasson. Aztán azok is sietnek, rohannak. vágatnak. Egész életükön át lábzan vannak. A munka, a megélhetés lizábza. És ez nemzedékről-nemzedékre folytatódik...

Utalom a pletyka embereket, meg a bizelgőket. Kerülöm is őket, mint a bélpoklost. Nem tudom megbocsátani azt a körülményt, hogy önérzetes embernek születtem. Ezért kerülnek ki sokan már jó oleve. Az egyenes, nyilt ember közeléle valami kellemetlen érzés is lehet azok számára. Mert nehéz ootik megérteni az életben rojló vagy nemes intencziót. Ez az, ami az életet némolyeknek kellemessé, másoknak pokollá változtatja. Ezért örök rejtély, kifürkészhetetlen titokzatosság maga a természet, maga az élet. Az élet apró jelenségeit mig gyakran tulbecsöljük, addig legtöbbször a nagyobb jelentőségűeket igoráljuk... Ja, mert a világ számító.

Az emberiség: a nagy társadalom a legjobb, legkvalifikáltabb matematikus. Mindent számítva tesz, minden lépését számon kéri önmagától. Csak-hogy a rosszul alkalmazott számítás egyik-másiknak igen gyakran kitörli nevét az „élok könyvéből”.

Ez az élet rövid-zárlata. Amde azt mondják: tévodni emberi dolog. Ez igaz. Megdönthetetlen állítás. Napoleonot is ez vitte Szentilonóra.

Sokan osztják azt a nézetet, hogy nem érde- mos élni. Amde ezen olv követői közül talán 2—3% adja vissza életét a nagy anyatermészetnek. Ilyen- kor aztán az illetőt mgtért dseihez — mint mond- ják. Lolkét pedig egy misztikus világ veszi át. A hit szerint ott lelke bünhődik, amiért éhietetlen volt.

A hit maga is örök rejtély: miszticizmus. A világon másfél billió ember él, akik több százfélékép imádják a természet hatalmas urát: Istent. És az a több százféle hitű ember mind a maga hitét tartja az egyedül üdvözítőnek, s bizony ha igazat adnánk azon embereknek, akik azt állítják, hogy a jó val- lásos emberek hitéért azükék oetén életét is oda kelene adnia, akkor hamarosan oda jutnánk, hogy mindon ember egymást üné — a vallásért. Ezen aztán végtelen hosszú vita volna megkezdhető. Itt-ott ugyan el-eldurran egy-egy szatira, de hát a t. cz.

publikum egyelőre hallgat: mert még neki nincs beleszólása. De majd lesz... A chaos így is — amint látjuk — általános. Nincs ut a kibontakozás hoz. A bálványimádó mondja a kereszténynek, hogy hitetlen és viszont... Pedig az egész csak egy kis tévedés...

Hjal! Tévedni emberi dolog.

(Horváth István.)

Levél a szerkesztőhöz.

Brassó, július 18.

Tekintetes Szerkesztő Ur, kedves barátom! Engedd meg nekem, hogy innen e földi paradicsomból, egy néhány sorral felkeresselek. Innen, a hová életemnek oly sok kedves emléke fűződik.

Hiszen valamikor réges-régen e városnak én is lakója voltam. Mint tanfőru tovább egy évtizednél itt munkálkodtam növelve, tanítva a gondjaimra bízott magyar és német ajkú ifjúságot: a jóra, a szépre és igazra, de növelve kartársaimmal együtt igazi honszeretetre.

Igazi honszeretetre! Ebben láttuk mi nevelői munkásságunk sulypontját itt Brassóban, a hol az ifjúság lelke annyi kísérletek van kitéve, a hol még maig is a magyar nemzet elleni törekvésnek annyi elzomorító példáját látjuk, a hol a magyar állam eszme — sajnálatlalt tapasztalom — még maig sem vert gyökeret e különféle nemzetiségű város lakóinak szívében; a hol a hováalkotó Árpádnak a Czenk tetején föllállított szobra, mit a magyar állam ezeréves főállásának hatalmas szimbóluma, nem egyszer szégyenkezve tekint le, látva azt, hogy a különféle nemzetiségű irányzatok, törekvések, az agitátorok hazafiatlan lelke, mint emel válaszfalakot a város különféle ajkú polgárainak lelkében.

Nagy bűn, amelyért bocsánat még a monyorországban sincs. Nos ezért kellett a multban s ezért kell még ma is mindmegannyi örtűzket gyujtani a magyar ifjúság szívében itt a honszeretelen szent lüzét, hogy annak fényénél lássuk meg az alattomos, hazafiatlan törekvéseket, hogy annak fénye o hon déleleti határain mutassa az irányt, az utat, amelyen a magyar ifjúságnak haladnia kell, ha méltó akar lenni a honalapító Árpád szent örökéhez.

Hogy csak egy kis összehasonlítással éljek, valóban más egy tanítói ember munkássága itt Brassóban, e más egy teljesen magyarulakta városban. Érttem: hazafias szempontból; mert míg pld. Székelyudvarhelyen, ha az ifjúság szívében a haza szeretetet lángra lobbantottam: ott nincs mitől félnem; ott bő táplálékot nyer a szülő, a környezet, a társadalom nemes példában; a nép szokásokban, a nép erkölcsökben. Tán még a fák susogó lombja, virágillat, a harmatcseppől ragyogó fűszál, a madárkák bájos éneke, mint a kedves otthonnak e változatos ragyogó képei: mind-mind haza szeretetről beszélnek.

Itt másként áll a dolog. Itt a különféle népszokások és erkölcsök, a faji gyűlölet, a magyar kultúra semmibe sem vevése, a szülő jó részének a különféle nemzetiségekkel való mestri üzleti, majd társadalmi érintkezésben, hogy úgy mondjam felolvadt a magyar lelke: mind-mind egy-egy léket út, abban a kis, de kibatásában nagy világban, melyben a haza szeretet honol.

E gondolatok járják át lelkemet, most a vakációban, akkor midőn pihenni kellene. Azonban tudva azt, hogy a mozgás élet, a nyugalom halál s mert az utóbbit nem ohajtom, mozogok én is — egyre mozogok. Innen aztán az, hogy közelebről részt vettem száz honfőtársainknak „Honterius ünnepején.” Ez a férfi Brassó város reformátora volt. Föllépése 1543-ra esik. Ő szervezte Brassóban az evangélikus egyházat, s ő állította fel az első könyvtárművet Brassóban. Nagy férfi volt. Bűszkesége száz honfőtársainknak. Nos az ő emlékét évenként nagy ünneplések keretében ülik meg; az öreg Czenk-hegy háttamögött elterülő gyönyörű fekvésű erdőben. Ott volt minden száz a caecemestől az aggastyánig. Tanulhatnánk tőlük öszertartást, szeretetet.

Körül néztem, kerestem a magyar nemzeti trikolor... nem találtam. Figyeltem a beszédekre — magyar szót nem hallottam. Szerettem volna valami magyar menyecske készített gulyást, vagy pörköltöt bekebelezni — a szagát sehol sem éreztem.

Különbem volt itt minden ami nem magyar, mert az a három száz cigány, aki annyi bensőséggel reszelte: „a kapuban úgy el fogott valami, azt az érzést ki sem tudom mondani...” csak ki nem elégíthette az én magyar érzületemet. No de megtalálta lelkem a magyar vigasztalását másnap. Két

évtárá ünnepején vettem részt: a r. kath. főgimnázium és a Szent-Ferencz rendi nővérek vezetése alatt álló intézetén. Ha minden iskolában az ifjúság élete ily gondos kezokban volna letéve, ha annak életét az izzó hazafias határú itt Brassóban, ha nem pusztá szóban, hanem példában, tettben tanulná meg az ifjúság, hogy: „Lelkem Istenő, hazámé életem” — akkor nem féltőném hazám ifjúságát. Bátran bizalommal néznék a jövő felé!

Egyebekben vagyok igaz híved: —er.

Mi lesz a nyugdíjasokkal?

A dolog természete és logikai rendje szerint a magyar Államnak — illetve a kormánynak a fizetés rendezését a régi nyugdíjasok helyzetének javításával kellett volna megkezdeni.

Fájdalom! nem így történt, mert a kormányzó férfiak arról a morális és humánus kötelességről megfeledkezvén, ma már nemcsak a katonák — hanem minden polgári tisztviselő helyzetén — úgy, ahogy — javítottak, csak éppen a régi polgári nyugdíjasok ügyével, sanyaru helyzetével nem törődik senki.

Mégis végre a delegáció ez évi egyik ülésében nem kisebb férfiak, mint Secll Kálmánnak ajakin bangzott el az ébresztő szöveget, amely szerint: „ha minden polgári alkalmazott helyzetét javították, — ezen az alapon a nyugdíjas is méltán várhatja nyomtaszó anyagi helyzetének javítását.”

És azóta immár kezd megmozdulni a nyugdíjasok státusa is.

E tárgyban tartottak bizalmas értekezletet — sajnos! lanyha érdeklődés mellett — a helybéli nyugdíjasok is, f. hó 14-én, kérvén az állami tisztviselők országos egyesületét, hogy a nyugdíjasok sérelmét karolja fel és igazságos ügyét juttassa mielőbb diadalra. Hiszen — köztudomás szerint — kivált a régiebb nyugdíjasok a változott viszonyok miatt a legválságosabb helyzetbe jutottak s nemsokára az inség és nyomor örvényébe fognak merülni.

Valóban rut hálátlanság volna — kifacsart ciztomként — oldobni és számba se venni azokat, akik a mostaninál sokkal mostohább, nehezebb szolgálati viszonyok között és sokkal szerényebb javadalmazás mellett egy egész ember életet szenteltek az ország és állam magas rendű érdekei előmozdítására és akik az alapvetés terhes munkáját hiven, becsülettel és igazságosan végezték.

Pedig — ha gyorsan nem jó a segély, ezek a hű, öreg szolgák ma holnap koldusbotra jutnak, szégyenére a magyar Államnak, valamint a mostani kormánynak és a társadalomnak is.

Igei mert a mostani nagy drágaság és a változott életviszonyok sulya éppen úgy — sőt inkább ránehezedik a nyugdíjasok roskadozó vállaira, mint azokéra, akiknek helyet adtak.

Kormány és képviselőház tagjai siessenek hát a vétkes mulasztást pótolni és legalább az utóbbi 5 év, illetve a fizetések újabb rendezése előtt nyugdalomba vonulnak türethetelen anyagi helyzetén javítani tartásuk elodázhatatlan erkölcsi kötelességnek és ne várják be a türelem megfeszített hurjának elpattanását, amikor aztán az éhség és inség — mely a méltó irigység által olytört nyugdíjasok — végső elkeseredésekben, társadalmi szövetkezés és szociális tüntetés által lesznek kénytelenek követelni a méltán kiérdemelt kenyeret.

Az, hogy az állam anyagi ereje sok felé van igénybe véve és már-már kimerül teljességgel, nem ok a sérelem orvosolásának elhalasztására, mert, ha nincs fedezet, teremteni kell. És ha másképpen nem lehet teremteni, hát meg kell változtatni az amugyisok jogos panasza okot adó 1885. évi 11-ik törvényekkel föl kell emelni az évi befizetéseket — s ha kell — a nyugdíjasokra is ki kell róni az évi hozzájárulási 10%-ot. Egy szóval az orsz. nyugdíj törvény nem örök időkre megállapított olyan a bántás virág, amelyen — ha szükség — változtatni ne lehetne.

De az az egy bizonyos, hogy kivált a kisebb javadalmazású régi nyugdíjak mostoha sorsán változtatni kell, mert különben — az állam szegényére — koldus botra jutnak.

Telhat akár lakbér — akár drágasági pótlék címen emelni kell a nyugdíjasok egy részét és pedig sietve, nehogy késő legyen. B-d.

A földmivelési államtitkár a székelyföldön. A székely erdő, a zugó székely erdő, melyek körül legalább is annyi panama látszódott már le, mint ahány levél zizeg a túllevél fák, mint jeleztük, magas

vendéget kapnak, Mezősi Béla államtitkár személyében. Az államtitkár bejárja a székelyföld bérceit, ahol Grödel báró csinálja a kis üzleteket, melyek nyomán tökmeregy az Államillag agyontámogatott székely nép. Az államtitkár, Sümei Vilmos és Nagy György kísérik el utjában, melyek során először Háromszék vármegyét, azután Csik- és Udvarhely-megyét látogatja meg. Mezősi utbejti a székely fürdőket is, végül pedig a Gyergyóvidéken tölt hosszabb időt. Hogy aztán a székelységnek mi haszna lesz ebből, azt fejteák meg azok, akik az államtitkár körutját kiforesztették.

Az erdélyi róm. kath. státus igazgatótanácsa f. hó 14-én Bélii Ákos gróf alelnök elnöke mellett ülésezett. Az igazgatótanács a tanügyi bizottság javaslatára Soó Gáspár főgimnázium igazgatónak a kért fél évi szabadságidőt engedélyezte s ez időre Tamás Albert tanárt helyettes igazgatónak kirendelte. Papp András saját kérésére Csiksomlyóra áthelyeztetett. Az ülésen Mikes János gróf főesperes plébános, mint az igazgatótanács tagja, is részt vett.

Az őszi fegyvergyakorlatok menet vonalai. A kolozsvári m. kir. VI-ik honvéd körlet csapatai az előzetes összpontosítás alkalmával és az ősi fegyvergyakorlat alatti menetvonalai és összpontosítási helyei a következők lettek megállapítva: 24. honvéd gyalog ezred: Kolozsvárról—Déere és vissza Apabida, Szamosujváron át július 7—9, illetve 29—31. — Kolozsvárról—Torda-Gerenden át Marosludasra augusztus 24—25. — Nagyenyedről—Kocsárdon át Marosludasra augusztus 24—25. — Marosludasról—Kerelőszentpálra augusztus 26—29. — 22. honvéd gyalog ezred: Beszterczéről—Töke, Szászrégenen, N. Ernyő át Marosvásárhelyre és vissza július 6—9, illetve 29—31 és augusztus 22—25. — Marosvásárhely—Nyárárd környékén augusztus 29—29. — 23. honvéd gyalog ezred: Erzsébetváros—N. Selyk, N. Csűrön át Nagyszobon és vissza július 6—9, illetve 29-től augusztus 1 és 21—24. — Nagyszobonról—Szentágótára augusztus 26—29. — 24. honvéd gyalog ezred: Brassórol—Sepsiszentgyörgyre és vissza július 9 és 29. — Fogarasról—Sepsiszentgyörgyre és vissza július 6—9, illetve 29 augusztus 1. — Kézdivásárhelyről—Sepsiszentgyörgyre és vissza július 8—9, illetve 29—30. — Csikszederáról—Sepsiszentgyörgyre és vissza július 7—9, illetve 29—31. — Brassórol—Vledény, Sárkányon át Fogarasra augusztus 24—25. Fogarasról—Szentágótára augusztus 26—29. — 9/I. honvéd huszárosztály: Szamosujvárról—Mezősályon át Nyárárdra augusztus 27—29. — Szamosujvárról—Gyere, Mezőszak, Dicsőszentmárton, Muzsán át Szentágota aug. 24—29. — 75. honvéd gyalog dandár: Marosludas—Kerelőszentpál környékén Erzsébetvárosig aug. 30-tól szept. 2. — 76. honvéd gyalog dandár: Szentágota—Hégen, Segesvár környékén aug. 30-tól szept. 2. — 38. gyalog hadosztály: A Nagyküküllő völgyében Erzsébetváros—Héjjasfalva között szeptember 3—9.

Szabadságolás és helyettesítés. A vall. és közokt. ügyi m. kir. miniszter Kuliseky Ernő, vármegyénk kir. tanfelügyelőjének, f. évi jul. hó 15-ikétől kezdődő hat heti szabadságidőt engedélyezett s ezen idő alatt a tanfelügyelői hivatal vezetésével és a tanfelügyelőnek a közigazgatási bizottságban való helyettesítésével Chalupka Rezső kir. s. tanfelügyelőt bízta meg.

Központi választmányi ülés. Udvarhely-vármegyei központi választmányja az országgyűlési képviselő választók 1909 évre szóló ideiglenes névjegyzékéhez beadott felajánlásokat és észrevételeket folyó hó 13-án Sebesi János alispán elnöke alatt tartott ülésében vette tárgyalás alá. A választmány által hozott határozatokat folyó hó 20-ikától 30-ikáig az érdekeltek megtekinthetik, s azok ellen a közszemlére kitélt követő 10 nap alatt a Kuriához címzett fölebbezéses éhhetnek, melyet a központi választmány elnökénél kell benyújtaniok.

Iparkamarai közgyűlés. A marosvásárhelyi keresk. és iparkamara f. hó 14-én tartotta meg rondos teljes ülését Tauszik B. Ilugó elnök vezetésével. Általános megelégedést keltett a kereskedelmi miniszter azon intézkedése, hogy a kamara közbenjárására Gergény üvegcsűr építő iparos lakosságának támogatására tovább képző tanfolyamot rendeztetett a helyszínen. Ugyszintű az is, hogy a kamara kerület sepsiszentgyörgyi, kézdivásárhelyi, torjai, bereczki és barót kisiparosai 1500 pár katonai bakancs szállításra biztattak meg. Folytatólag a munkás jutalomra vonatkozólag történt megállapodás. A kamara az ideu is négy 23—41 évet szolgált segédet aján-

lott jutalmazására. Tudomásul vétele, hogy a székelyi inas elhelyezés éppen most folyik a munkálatok megújító végett a kamara másod titkára köruton van. Előterjesztetet az új ipartörvény tervezet első részének tárgyalására küldött bizottság munkálata. A teljes-ülés a munkálatot elfogadta a további lépéseket ennek alapján teszi meg a egyben annak kinyomtatását és szétosztását is elrendelte. Állást foglalt a teljes-ülés a hus ipar föllendítése és a hus sertés tenyésztése felkarolása, a külföldről importált füstölt hus félék kiszorítása, a hus drágaság lehetőségek csökkentése és a fogyasztási adók módosítása tárgyában. E tárgyban feliratot intéz a keresek, földmiv., és pénzügyminiszterekhez. Végül elfogadták a végrehajtási törvény módosítása, a korona értékben számítás kötelezővé tétele, a betegsegélyzési és bal-eset biztosítási törvény végrehajtása körül tapasztalt viaszások megszüntetése és a kamarai székhez építési ügyében tett indítványokat.

Anna-bál. Homoródfürdőn a hagyományos jó hírű Anna-bált f. hó 25-ikén tartják meg a vendéglő nagytérképében. Belépti díj személyenként 1 K 60 fillér.

Udvarhelymegye közg. erdészeti bizottsága a napokban Soó Gáspár elnököle mellett tartott üléséből, a m. kir. áll. erdőhivatal előterjesztésére különösen a vargajárári erdőgazdálkodás kerületében levő tölgyesekben fellépett kártékony hernyók elleni védekezések tekintetében a következő véghatározatot hozta. Miután ezen előterjesztés szerint, Erdőfüle, Olasztelek, Vargya, Száldobos, Oklánd és Kecenyéd közöleg határain és ezen határokonba elterülő erdőinek, „Toxotrix Viridiana”, „Hibernia Defoliaria” és „Liparis choyosorokola” nevű, az erdő állatjaira, de a mezőgazdasági terményekre is veszedelmes hernyók nagymértékben felléptek és tovább terjedésüket, a tartós száraz, meleg időjárás csak elősegíti, el annyira, hogy komolyabb következményektől is tartani lehet; másrészt mert ezen hernyófajzat nagyobb mérvű elterjedésének megakadályozására eddig célszerű és eredményes védekezési mód, — melynek költségei az elért eredményel arányban lennének, — nem áll rendelkezésre: az inficiált erdőterületeket, a talajfeletti alomban fészket rakó hernyók, valamint lárvák puzitálás s megsemmisítése céljából, töltük telhetőleg sertés csordákkal legeltessék. A lepkek rajzása esetén pedig őrtüzekkel iparkodjanak ezeket megsemmisíteni. Egyben figyelmeztesse az előjáróságokat, a 75656—901. és 80644—906. m. számú rendeletekkel kiadott hasznos állatok és madarak védelmére irányuló intézkedésekre. Saját részükéről ugyanezen és esetleg a m. kir. állami erdőhivatal által célszerűnek találandó egyéb óvintézkedésekre a m. kir. állami erdőhivatal útján felhívjuk, nemcsak az oklándi járás, hanem a vármegye területén állami kezelés alatt álló mindazon erdőterületek, amelyek erdőterületein a kártékony hernyókat a kezelő m. kir. járási erdőgazdálkodások megállapították, vagy megállapítani fogják. Ugy szintén figyelmeztetjük a m. kir. állami erdőhivatalt, hogy a hernyóráadás befejeztével, annak nagyságáról (nemo, mérve kat. hold, keletkezésének ideje, okozott kár értéke), egy kimutatás alakjában tegyen bizottságunknak előterjesztést.

A zetelaki Halásztársaság Székelyudvarhelyen a vármegyebeáz kistermében f. hó 20-án d. u. 3 órakor tartja alakuló közgyűlését.

Székely vasutak. A közlekedés s általában az egész erdélyi magyarság szempontjából nagy fontossággal bír székely körvasutak ügye rohamosan halad előre. A munkálatok során most a Déda és Gyergyószentmiklós közötti marosvidék építésére kerül a sor. A m. kir. államvasutak gépgyára erre való tekintettel a hidak engedélyezése iránti kértést benyújtotta s miután semmi akadály nem forog fono, azok rövidesen engedélyeztetni fognak. Ha a munkálatok tovább is így haladnak, a székely körvasut 1909. év novemberében át lesz adva a forgalomnak.

Halálozás. Halasi és köröskényi dr. **Spányik József** ny. m. kir. honvéd törzs-orvos életének 73-ik, boldog házasságának 52-ik évében f. hó 13-án elhunyt. Halálát neje született **Mihály** Juliánna, és gyermekei gyászolják. A megboldogultat f. hó 15-én helyezték örök nyugalomra Marosvásárhelyt.

A parajdi Székely-társaság, mint az „Első Székelyföldi Házi-ipari Országos egyesület” szervező bizottsága, Parajdon, ma délután 2 órakor az áll. iskola helyiségében tartja alakuló nagygyűlését.

Kivonat a m. hiv. lapból. Sertésvész fellépett szorványosan Ége közöleg. — Sertés orbáncz fellépett járványosan Székelybetlenfalva közölegben, a közölegi zárlat elrendelitet. — Lépfene megszűnt Korond és Feladrákos közöleg szarvasmarha állományában, a zárlat feloldatot.

Az új huszkoronás bankjegyek bevonása. Alig pár hete adták át a forgalomnak az új tetszetős színű és külsejű huszkoronás bankjegyeket, máris szépséghibát fedeztek fel rajta. Beavatott

helyről érkező információk szerint a már kibocsátott és forgalomban levő ropogós bankókat rövidesen bevonják a forgalomból és helyottuk — nem kell megjedni — újakat fognak kibocsátani. A jelenlegieknek ugyanis az osztrákok előtt az a roteness és megbocsáthatatlan hibája van, hogy a magyar szövegben Wien helyen feltűnően Bécsbol van koltzovo a kibocsátás ideje. Arról a kapott fejmonásról, aki ezt a szöveget ily tévesen fogalmazta meg, talán felesleges is említeni, mert az osztrákoktól bizonyára nem kapott jutalmat. Egy másik verzió szerint a bevonás oka az, hogy az új bankókat igen könnyen lehet hamisítani. Erre vall az is, hogy kibocsátása után alig pár héttel — szinte parallel — megjelentek a prolófar-pénzpiacoz a roudkivül ai került utánzatok.

x Fesztészeti tanfolyam. A mélyen tisztelt közöleg beces tudomására hozom, hogy Székelyudvarhelyon július, augusztus és szeptember hónapokban, esetleg azon túl is, festészeti és rajzolás tanfolyamot nyitok. Felnöttek és gyermekek a festészet minden ágában természet és minta után alapos oktatást nyornek. A tanfolyam létesül, ha legalább nyolezan jelentkoznak, kik beti 3 órában együttesen taníttatnak. Egy óra díja 60 krajczár. Elvállalok továbbá arcz, táj és genre képek festését teljes felelősség mellett. Oktatást adok továbbá iparművészeti dolgokban is, így bárony égetés, festését, selyemre festést és különböző bőrmunkát. A tanfolyamban résztvenni óhajtó t. közölegét kérem Kossuth-utca 40. sz. alatt jelentkezni. A tanfolyam az igazgatóság engedélyével, a reáliskola egyik tantermében fog tartatni. Mély tisztelettel **Vasady Katalin** Erssi, festő-művész.

x Baraczkot, ringlót-szilvákat, körtét, almát, dinyét és másféle gyümölcsöket, ugorkát, zöldbabot, paradicsomot, zöld kukoricát, gyökereket répát, stb. zöldséget, nagyban és kicsiben olcsón szállít: Gyümölcs és zöldség kivitel Eger, posta fiók 11. Tessék árjegyzéket kérni.

KÖZGAZDASÁG.

A zuglegettetés ellen.

Udvarhelyvármegye erdészeti bizottsága, miután egyes közöleg tulajdonát képező tilalom alá eső erdeiben, valamint az állandóan legeltetett legelő területeken a zuglegettetés igen nagy mérvet öltött s a mezőrendíri törvénynek erre vonatkozó tiltó intézkedései teljesen figyelmen kívül hagyatnak: a főszozabirákhoz, polgármesterhez és közölegi joggyököz, az alsópan útján, rendoletet bocsátott ki. Az erdészeti bizottságot rendolete megfételére az készítette, hogy a zuglegettetés elharapodzás esetén fölötte káros következményű lesz a legelő területekre, miről elég meggyőződést nyujt ezen legelőkn szorzett azon benyomás, hogy már most sincs elegendő fűnövés. Mi vel ugy a rendszeres gazdasági tervezetben tiltva van a zuglegettetés, valamint a mezőgazdaság és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t.-cz. szelleme el lenkezik a zuglegettetéssel s a felelős pástrozot alkalmazása kötelező, a rendolete utaatja az illetőket, hogy az 1894. évi XII. t.-cz. 6 és a legeltetésről szóló 18. és következő §§-ni pontjai botartatát a közölegi előjáróság által személyes felelősség terbe mellett szigoruan ellenőriztessék s az az ellen vétőket jeltensék be.

Próbaszántás.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági Egyesület ez év tavaszán különböző ekkékkel okeveranynt rendezott, hogy kiválasztassa azon ekefajtaikat, melyek a kiagsza igényeinek leginkább megfelelnek. Két helyben felszerelt eke-fajta munkája tünt ki, ezekkel az alább írt időkben és helyeken az egyesület próbaszántásokat végeztetett, illetve végeztet, hogy a gazdálkodó közöleg megismerkedhesen jó munkájukkal. Július 13-án Farkaslakán és Alsófalván. 14-ikén Etédon és Rugonfalván. 15-én Ujszékelyen és Véczkén. 16-ikán Nagygalamfalván és Bögözben. 18-ikán H. Szentmártonban és Városfalván. 19-ikén 6—8 órakor Oklándon, 3—5 órakor Vargyasón. 22-ikén 8—10 órakor Kányádon. 23-ikén 8—10 órakor Fenyéden. A próbaszántáshoz az érdeklődőket tisztelettel meghívja az elnökség.

Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája.

Kiadó lakás.

A Szentjános-utcában 43. szám alatti házban beltelek kiadó hozszabb időre. Van 3 szoba, nyári konyha mosdúttal, pincze, gazdasági csür, sertésol és nagy lucznás kort. Értekezni lehet ifj. Fülöp István tulajdonossal.

Márvány és csere sarkó raktár

A Székelyudvarhelyi Vasuti állomással szemben üzletemben mindenféle mű márvány és cserekő sremlékek nálam kaphatók. Sirkérléseket és grádicsokat készletben tartok olcsó árban és így gyorsan felállíthatom.

Tisztelettel **Jmreh Márton**, Kőfaragó

Gabona vételi hirdetmnéy

Szives tudomására adom a t. termelő közölegnek, hogy műmalmomban szép tiszta búzát bármikor és bármely kis- vagy nagymennyiségben az elmúlt keddi heti pinczi árban megveszem. Ezáltal a t. örlelő közölegnek azon előnyt óhajtom nyujtani, hogy ne kelljen eladó gabonájával a piacra való hozás által külön időt vesztegetni, hanem amikor öröltetni jön, nálam eladó búzáját is értékesíthesse, a miáltal sok időt és pénzt takaríthat meg. — Tisztelettel

FABIÁN JÓZSEF gőzfűrés és műmalm tulajdonos

Az egyetlen igazság.

Az ORBÁN, NAGY és TAMAS-féle cipők több elegáncziát kölcsönöznek.

Eladó ház. Rózsna-u. 8. sz. ház mely áll 3 szoba, konyha, pincze, kert és minden hozzátartozókból örök áron eladó. Értekezni lehet **VALÁDY SÁDORNEVAL** Kossuth-u. 1.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult híziszor, mely már sok óra óta legjobb fájdalomcsillapító szornék bizonyult közvenyvel, oszonal és megüleseknél, bedorzóleskegnyon használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevisítéskor óvatoss legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Am üvegekben K—80, K 1.40 és K 2 — és igazsolván minden gyógyszerárban kapható. — Főnkítár: **Török József** gyógyszerész, Budapest, De Richter gyógyszerára az „Arany oroszlához”, Prágában, Elisabethstrasse 5 ucu.

Mindennapi széküldés.

Egy, esetleg használt, de üzemképes, jó karban levő, cséplésre alkalmas szénszívó **gázmotor** megvételre kerestetik.

→ Czim megtudható a kiadóhivatalban. →

A szombatfalvi vámmal szemben, közvetlenül az aszfalt mellett 200—400 kvöl területű háztelkek eladó. — Részletes felvilágosítást ad Dr Szöllösi Ödön ügyvéd.

4124—1908. ügysz.

v. t.

Ertesítés.

Marosvásárhely szab. kir. város felsőbb leányiskolája a jövő 1908—9. tanévben az I., II., V. és VI. osztálylial fog megnyitni.

A felvételi felvételek a következők: Az I. osztályba oly 9—10 életévüket betöltött leányok vétetnek fel, kik az olemi iskola IV. osztályát sikeresen végezték s erről bizonyítványt mutatnak fel, vagy ha bizonyítványt felmutatni nem tudnak, megfelelő eredménnyel felvételi vizsgát tesznek.

A II., V. és VI. osztályba oly tanulók vétetnek fel, kik valamely felsőbb leányiskola I. illetve IV. és V. osztályának sikeres elvégzését tanúsító állam érvényes bizonyítványt tudnak felmutatni; azok, kik hasonló foku, de más jellegű iskolából akarnak a II., illetve V. és VI. osztályba lépni, a különböző tárgyakból felvételi vizsgát tartoznak tenni s csak ennek eredményes letétele esetén vétetnek fel az említett osztályokba.

A felvételi vizsgák díjmentesek.

A II., V. és VI. osztályba felvétetnek továbbá azok is, kik a polgári leányiskola I., IV. és V. osztályát jó sikerrel végezték s erről bizonyítványt mutatnak fel; továbbá mindazok, kik a felsőbb leányiskola I., IV. és V. osztályaira előirt tárgyakból szabályos magánvizsgálatot tesznek. Ezen magánvizsgálatok lebonyolítására a felsőbb leányiskolák miniszteri biztosához címzett s a felsőbb leányiskola igazgatóságánál beadandó folyamodványban engedélyt kell kérni. A magánvizsgálatokért a szabályzatban előirt díjak (60—10) fizetendők.

A felvételi és magánvizsgálatok június 28-án és augusztus 31-én tartatnak.

A felvételi már ezen iskolai év befejeztékor lehet folytatni s az igazgatóság folyó év június 15-ig jelentkezőket előjegyzésbe veszi.

Minden tanuló évenként beiratási díjban 5 koronát, könyvtár díjban 2 koronát és az országos tanítói nyugdíj intézethez való hozzájárulás fejében 6 koronát, ifjúsági segélyalapra 2 koronát tartozik fizetni.

Az évi tandíj összege 60 korona, mely félevenként, évnegyedenként vagy havonként előre fizetendő.

Tanárok, tanítók, lelkészek, továbbá Marosvásárhely szab. kir. város szolgálatában álló egyének gyermekei tandíjmentesek, állami és idegen törvényhatósági alkalmazottak gyermekei fél tandíjat fizetnek.

A rendes beiratás szeptember 1—3. napjain történik; az iskolai év szeptember 5-én nyitattik meg, a rendes tanítás pedig szeptember 7-én veszi kezdetét.

Megjegyzetjük, hogy a német és francia nyelv az I. osztálytól kezdve kötelező.

Rendkívüli tárgyaknak, mint pl. angol, olasz és latin nyelvnek, festésnek stb. tanításáról a városi tanács szivesen gondoskodik, ha ezekre a tanulók kellő számban jelentkeznek.

Végül a vidéken lakó szülők és gyámok figyelmzetnek, hogy gyermekoik illetve gyámoltjaik elhelyezése iránt az igazgatóságot idejekorán, legkésőbbben azonban folyó év augusztus 1-ig keressék meg, az igazgatóság a gyermekek elhelyezéséről is kellő körültekintéssel gondoskodni fog.

Addig is míg a felsőbb leányiskola és az ezzel egybekötendő internátus részére megfelelő új épület emeltetnék, a városi tanács az esetre, ha a vidéki és internátus-bani elhelyezést óhajtó tanulók száma a huzantótt eléri, ideiglenes internátus beállításáról, annak kellő vezetéséről, a növekedő hatályos felügyeletéről és ellátásáról gondoskodni fog.

Egyebekben minden, a felsőbb leányiskolára vonatkozó bővebb felvilágosítást a leányiskola igazgatósága adja meg.

Marosvásárhely szab. kir. város tanácsának, 1908. évi május hó 30-án tartott üléséből.

Dr. Bernády György a. k.,
polgármester.

Sz. 360—1908. végreh.

Arverési hirdetmény.

Alólirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirre teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszéknek 1908. évi 3340. számú végzése következtében dr. Hinlédler Ernő ügyvéd oklándi lakos javára, özv. Lányi Gáborné oklándi lakos ellen 363 kor. 78 f. s jár. erejéig 1908. évi június hó 21-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le foglalt és 1137 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: házi butorok, 1 bívalt és azéna nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oklándi királyi járásbíróóság 1908. évi V. 235/1. sz. végzése folytán 363 K. 78 f. tőkekövetelés, 319 K. 30 fill. ennek 1907. évi december hó 30 napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és addig összesen 59 korona 85 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Oklándon alperesnél leendő megtartására 1908. július 28-ik napjának délutáni 2 óraja határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881-ik évi LX. törvényzcikk 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérők, szükséges esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Oklánd, 1908. július 11.

Pollák Ignác, kir. jbir. végreh.

Sertésvész elleni szer

„FLORIOL“

m. kir. szabadalom.

Antiszeptikus, az állat szervezetét a járványos kórokkal szemben immunissá tevő s annak fejlődését és gyarapodását előmozdító koncentrált növényi kivonat.

Egy palack ára használati utasítással 1 korona 60 fillér. Főraktár:

Karcsmaroft A. drogeria és gyógyár
üzletében, Budapest, Rákóczi ut 50.

Szám 1998—1908. szb.

Székelyudvarhelyi járás főszolgabírája.

Pályázati hirdetmény.

Az elhalálozás folytán megüresedett Atyhai községi jegyző állásra pályázatot hirdetek. Javadalmazás: 1600 korona fizetés és később megállapítandó összeg a dologi kiadások fedezésére.

Felhívom mindazokat, a kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-a illetve az 1900. évi XX. t.-cz. 3. §-ában körülirt képesítésüket és eddigi alkalmazásukat igazoló bizonyítványokkal felszerelt folyamodványukat hozzám f. évi **augusztus hó 20-ikáig** adják be.

A választás napját később fogom kitűzni.

Székelyudvarhely, 1908. július 15-én.

Demeter, főszolgabíró.

Sz. 345—1908. ig.

Arlejtési hirdetmény.

A székelykereszturi állami tanítóképzőben 60—90 tanuló élelmezési ellátása az 1908—909. tanévre vállalkozás útján biztosított.

Az intézet sem helyiséget, sem eszközöket nem ad. A tanulók lehetőleg egy helyen helyeztetnek el s csak szükség esetén csoportokban több vállalkozónál.

Minden tanuló kap reggelire 3 dl. tehéntejet és 8 dkg súlyú zsemlyét vagy 10 dkg 3-as lisztből sült kenyert, délben hétköznap 2 tál, vasár- és ünnepnapokon 3 tál ételt és 15 dkg. 6-os lisztből sült kenyert, vacsorára mindig 1 tál ételt és 15 dkg. kenyeret. A részletes feltételek mindennap délelőttön az igazgatóság irodájában megtekinthetők.

Vállalkozni szándékozók 1 kor. bélyeggel ellátott írásbeli zárt ajánlataikat **július 31-én este 6 óráig** alulirt igazgatósághoz adják be annak feltüntetése mellett, fejenként és havonként mely összegért bajlandók az élelmezést elvállalni. Bánatpénz 1000 korona, mely összeg 2000 kor. biztosítékra lesz kiegészítendő. Csoportonkinti elhelyezés esetén az óvadék nagyságát a csoport nagysága határozza meg.

Az igazgatóság aug. 1-én d. e. 9 órakor fogja az ajánlatokat nyilvánosan felbontani s fentartja magának a jogot, hogy az ajánlattevők közül szabadon választhasson.

Székelykeresztur, 1908. július 15-én.

Az igazgatóság.

Készítik: **MAGGI GYULA és TÁRSA.**
Iroda: WIEN IV/I. Gyár: BREGENZ

Sz. 707—1908. közig.

Árverési hirdetmény.

Székelyvécze község háza melyhez italmérés is van kötve, s melyben van utczára nyíló két üzlet helyiség (egyik bolt, a másik italmérés hely) továbbá két szoba, konyha, a hozzá tartozó csűr, istálló és kerttel folyó évi **augusztus hó 10-ikén** d. e. 9 órakor Székelyvécze községben a körjegyzői irodában megtartandó árverésen 1908. évi szeptember 1-től 1913. decz. 31-ig terjedő 5 év és 4 hónapra hasznosítható fog adni.

Évenkintre a kikiáltási ár 500 korona.

Bánatpénzül a kikiáltási ár 10%-a letendő.

Biztosíték 200 kor. követeltetik, ez azonban bérliő javára kamatozás végett takarékpénztárban less elhelyezve.

Zárt ajánlatok is elfogadtnak 10% bánatpénzzel terhelve.

Részletes feltételek a körjegyzői irodában megtekinthetők.

A községi előjáróság.

Kelt Székelyvéczén, 1908. július 10.

Szenti Károly,
körjegyző.

Trucza József,
k. bíró.